

Інформаційна записка Центральної ради Профспілки металургів і гірників України про стан виконання Галузевої угоди ГМК України у I півріччі 2020 року

При підготовці Інформаційної записки використовувалася інформація, яку було надано первинними та територіальними комітетами Профспілки за формою, затвердженою постановою Президії ЦК ПМГУ, фахівцями Профспілки за результатами моніторингу дотримання прийнятих Сторонами зобов'язань по Галузевій угоді ГМК України на 2011-2012 роки, результати аналізу чинних колективних договорів підприємств, а також матеріали, розміщені у засобах масової інформації та мережі "Інтернет".

Згідно Постанови Президії ЦК ПМГУ № П-8-1 від 13.09.2011р. **ЦР ПМГУ контролює виконання 14 зобов'язань Галузевої угоди ГМК України на 2011-2012 роки** (далі – **ГУ, Угода**), яка згідно чинному законодавству, п.1.11 Угоди та Постанови VIII Пленуму ЦК ПМГУ від 28.05.2013 року **продовжує діяти до укладення нової Угоди**.

Аналіз виконання **розділу I «Загальні положення» Угоди** висвітлює наступне.

У минулому півріччі на більшості підприємств ГМК діяли та виконувалися колективні договори, укладені у відповідності з чинною Галузевою угодою ГМК України на 2011-2012 роки. Переважна більшість основних зобов'язань ГУ, які знаходяться на контролі ЦР ПМГУ, у колективних договорах підприємств галузі відображені. **П. 1.7 Угоди виконувався частково.**

Аналіз виконання зобов'язань **розділу II «Сприяння розвитку виробництва, забезпечення продуктивної зайнятості, запобігання банкрутству підприємств»** свідчить, що впродовж I півріччя 2020 року сторона власників докладала певних зусиль для подолання проблем в українській металургії, пов'язаних із забезпеченням конкурентоспроможності металопродукції на світовому ринку сталі та формування і виконання замовлень на продукцію підприємств ГМК для збереження обсягів її виробництва і поліпшення економічного стану підприємств.

На ГМК України негативно впливали також інші чинники. Поширення світом пандемії коронавірусу COVID-19 додалося до поглиблення вже існуючої кризи у вітчизняній металургії на тлі загальної ситуації, яка склалася на світовому ринку сталі, починаючи з третього кварталу 2019 року.

Причинами зниження виробництва основних видів металопродукції, окрім глобального карантину, залишаються, як і раніше, державний протекціонізм у традиційних для української металургії країнах експорту, зменшення цін та скорочення попиту на металопродукцію, наявність надлишкових світових сталеплавильних потужностей обсягом близько 440 млн т на рік, а також незмінне «тарифне свавілля» з боку національних державних монополістів, зокрема, АТ «Укрзалізниця», ДП «Адміністрація морських портів України», НАК «Нафтогаз України» та низка деструктивних законодавчих та нормативних актів та дій (нічим не обґрунтоване обмеження з імпорту сірчаної кислоти, підвищення рентних платежів за видобування залізної руди, спроба підвищення тарифів на передачу електроенергії та ін.).

Впродовж I півріччя 2020 року результати роботи підприємства ГМК були, як і раніше, певною мірою пов'язані з нерозв'язаними з минулих часів проблемами - відсутністю комплексної та послідовної підтримки галузі державою, високою собівартістю українського

металу, значною технологічною відсталістю підприємств галузі і неналежним рівнем їх модернізації.

Металургія України як ніколи потребує державної підтримки, в першу чергу, шляхом забезпечення стабільного та сприятливого тарифного та податкового поля, надання якісних послуг з боку державних транспортних компаній, створення умов для розширення інвестицій в реальний сектор (з цим пов'язаний процес росту металоспоживання), а також шляхом захисту інтересів українських виробників на зовнішніх та внутрішньому ринках.

ГМК України вже давно є експортноорієнтованим і надзвичайно вразливим до світової ринкової кон'юнктури. У середньостроковій та довгостроковій перспективі підтримати ГМК України може тільки розвиток внутрішнього ринку. Металургія є однією з найбільших галузей вітчизняної економіки, яка виробляє сировину для машинобудування, транспортної та будівельної промисловості. Зовнішня торгівля товарами і послугами вітчизняних гірничо-металургійних підприємств залишається однією з найвагоміших у сфері економічної діяльності України.

Українська гірничо-металургійна галузь - провідна фундаментальна складова індустріального комплексу України, яка забезпечує близько 26% валютних надходжень, 12% ВВП, понад 30 млрд грн відрахувань до бюджетів всіх рівнів (за підсумками 2019 р.) та понад 600 тис. робочих місць (з урахуванням суміжних галузей). Пропозиція її продукції за межами держави і на її внутрішньому ринку сьогодні беззаперечно має враховувати як порівняльні переваги щодо металопродукції інших країн, так і конкурентоспроможність за рахунок адаптації до тенденцій, пануючих на відповідних ринках збуту.

За даними Всесвітньої асоціації виробників сталі Worldsteel за підсумками 6 місяців поточного року:

- металургійними підприємствами держав світу виплавлено 673,24 млн т чавуну (з них доменним способом – 633,36 млн т і 39,88 млн т – методом прямого відновлення), що на 4,35% нижче показника аналогічного періоду 2019 року (703,84 млн т), що викликано, в першу чергу, пандемією COVID-19. Перше місце в цьому рейтингу посіла КНР, металурги якої виплавили у січні-червні 2020 року 432,68 млн т, що на 2,19% перевищує показник аналогічного періоду 2019 року. Частка китайського чавуну у світовому виробництві у минулому півріччі 2020 року склала 64,3%. **Україна займає в зазначеному рейтингу 9 місце серед 40 держав-виробників чавуну (9,98 млн т або 97,4% відносно січня-червня 2019 року);**

- світова виплавка сталі склала 873,13 млн т, що на 5,96% нижче показника січня-червня 2019 року (928,43 млн т). Лідером тут також є Китайська Народна Республіка, яка виплавила 499,01 млн т сталі, що на 1,43% перевищує показник першого півріччя 2019 року (491,96 млн т). Частка КНР у світовому виробництві сталі - 57,2%. **Україна виплавила за минуле півріччя поточного року 10,10 млн т або 92,4% відносно січня-червня 2019 і зайняла в рейтинзі 13 позицію серед 62 держав-виробників сталі.**

За даними Державної митної служби України товарообіг (USD) за групами товарів гірничо-металургійної продукції склав:

Група товарів	Товарообіг	Експорт	Імпорт	Сальдо
26 «Руди, шлаки та зола»	2 150 897 242,32	1 853 106 206,34	197 791 035,98	1 755 315 170,36
72 «Чорні метали»	4 366 305 182,70	3 901 544 545,75	464 760 636,95	3 436 783 968,80
73 «Вироби з чорних металів»	811 728 109,66	428 475 766,76	383 252 342,90	45 223 423,86

За даними ОП «Укрметалургпром» у 1 півріччі 2020 року підприємствами ГМК вироблено:

залізорудного концентрату – 31,62 млн т, або 105% у порівнянні з 1 півріччям 2019 р.;

окатишів – 10,93 млн т або 103%;
 агломерату – 15,74 млн т (104%);
 коксу – 4,81 млн т (92,7%);
 чавуну – 9,98 млн т (97,4%);
 сталі – 10,1 млн т (92,4%);
 прокату – 9,03 млн т (102%);
 трубної продукції – 408 тис т (70,6%);
 вогнетривів – 107,3 тис т (118%)

У 1 півріччі поточного року порівняно з відповідним періодом 2019 року відбулося значне зменшення виробництва основних видів металопродукції, за рівнем його показники сумірні з відповідними показниками 1 півріччя 2015 року.

П. 2.1 Угоди виконаний частково.

Статус основних виробничих потужностей ГМК України станом на 10.07.2020р.:

В роботі В простої

Доменні печі		Мартенівські печі		Конвертери		Електропечі		МНЛЗ	
18	3	6	2	14	2	5	10	15	2

Загострилася проблема зайнятості. В значній мірі непросто її вирішення залежить від стабільної роботи підприємств та їх забезпечення замовленнями на продукцію.

Чисельність працюючих на більшості підприємств по всіх регіонах зменшилась.

Середньооблікова чисельність працівників, зайнятих на добуванні металевих руд, за перше півріччя 2020 року склала 60166 чол. або 95,9% проти аналогічного періоду минулого року (на 6021 чол. менше), на виробництві коксу та коксопродуктів – 6690 чол. або 92,9% (-509 чол.), у чорній металургії – 89502 чол. або 100%, на виробництві труб та фітінгів – 13447 чол. або 89,6% (-1554 чол.), на виробництві дорогоцінних та інших кольорових металів – 10760 чол. або 99,7% (-37 чол.).

Зниження чисельності на більшості підприємств обумовлене, зокрема, оптимізацією чисельності, пов'язаною з погіршенням економічної ситуації на фоні скорочення обсягів виробництва і карантинних заходів, передачею на аутсорсинг функцій допоміжних служб на окремих метзаводах і добровільним звільненням працівників, які досягли пенсійного віку. Крім цього, у зв'язку з невдоволеністю працівників рівнем заробітної плати на деяких підприємствах ГМК відбувається відтік працівників на підприємства європейських країн, де рівень заробітної плати значно вищий.

На окремих підприємствах рівень зниження чисельності працюючих, зокрема, склав:

ПрАТ «Дніпровський металургійний завод» - 26,6%,

АТ «Інтерпайп НМТЗ» - 25,2%,

ТОВ «ДМЗ Комінмет» - 19,9%,

ТОВ «Інтерпайп Ніко Тюб» - 17,2%,

ДП «Укрдіпромет» - 13,4%

ПАТ «Криворізький залізорудний комбінат» - 10,8%,

ПрАТ «ММК ім. Ілліча» - 7,7%

АТ «Покровський ГЗК» - 5,8%,

ПАТ «МК «Запоріжсталь» - 4,3%,

При цьому деякі підприємства, навпаки, збільшили чисельність працівників, її ріст, зокрема, склав:

ПрАТ «Дніпрометиз» - 3,6%,

ПрАТ «МК «Азовсталь» - 2,3%,

ПрАТ «ПівнГЗК» - 1,7%.

Треба відмітити, що зменшення чисельності працюючих у гірничо-металургійної галузі відбувається більш значними темпами, ніж в цілому по промисловості або в переробній промисловості України.

Ускладненим був, як і раніше, у звітному періоді доступ до квартальної, а в деяких випадках, і до річної інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства, яка необхідна для ефективного соціального діалогу на локальному рівні та підвищення зацікавленості працівників в ефективній роботі підприємств ГМК. Як і раніше, це пов'язане з необов'язковістю оприлюднення деякими підприємствами їх річної фінансової звітності і майже всіма підприємствами - їх квартальної фінансової звітності, що унеможлиблює порівняльний аналіз економічного стану підприємств, суттєво ускладнює процеси колективно-договірного регулювання та контролю виконання досягнутих домовленостей **(п.2.4 виконується частково).**

Профспілка зазвичай сумлінно поставилася до виконання зобов'язань **п. 2.6.** Дії ЦК ПМГУ протягом I півріччя 2020 року були спрямовані на вирішення в складних умовах карантину проблем членів Профспілки та проблем ГМК як в цілому, так і його окремих підприємств, що зачіпають соціально-економічні інтереси найманих працівників.

Виконуючи зобов'язання **п.2.7,** фахівці Профспілки надавали рекомендації щодо економічних і юридичних аргументів профспілкової сторони в процесі колективно-договірної роботи і взаємодії з представниками роботодавців, аналізу стану виконання колективних договорів та при виникненні спірних питань щодо виконання їх норм та норм Галузевої угоди.

Виконання колективних договорів в умовах пандемії ускладнилося.

Так, поглибилися проблеми колективно-договірного та локального регулювання праці, пов'язані, у тому числі, з підведенням підсумків виконання колективних договорів підприємств та відсутністю в них деяких основних зобов'язань Галузевої угоди (ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром», ПрАТ «ЦГЗК», ПрАТ «ІНГЗК», ТОВ «Метінвест-Криворізький ремонтно-механічний завод», ПрАТ «Електромашпромсервіс», ТОВ «ЗТМК», ПрАТ «Дніпроспецсталь», ПрАТ «Запоріжжкокс», ПрАТ «Укрграфіт», ТОВ «Метінвест-Маріупольський ремонтно-механічний завод», ПАТ «Часівоярський вогнетривкий комбінат», ПрАТ «Новотроїцьке рудоуправління», ТОВ «Електросталь-Курахове», ПАТ «Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат», ПрАТ «Южкокс», ПрАТ «Дніпровський КХЗ», ТОВ «Інтерпайп Ніко Тьюб», Філія «Вільногірський гірничо-металургійний комбінат» ДП «Об'єднана гірничо-хімічна компанія», ПАТ «ДЗПВ», АТ «Нікопольський завод феросплавів» та інш.), **хоча деякі з цих зобов'язань виконуються** (ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», АТ «Нікопольський завод феросплавів», ПрАТ «Дніпроспецсталь», ПрАТ «Запоріжжкокс» та інш.), **та невиконання чи часткове виконання окремих норм Галузевої угоди** (ПрАТ «ІНГЗК», ПрАТ «ЦГЗК», ПрАТ «СУХА БАЛКА», ПрАТ «Електромашпромсервіс», Філія «Вільногірський гірничо-металургійний комбінат» ДП «Об'єднана гірничо-хімічна компанія», ТОВ «ЗТМК», ПрАТ «Укрграфіт», ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та інш.).

В деяких колективних договорах не визначені відповідно до п.2.19 ГУ обсяги професійного навчання працівників та загальні суми витрат на ці цілі (ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром», ТОВ «Інтерпайп Ніко Тьюб», ПАТ «Дніпрометиз», ПрАТ «Укрграфіт», ТОВ «Метінвест-МРМЗ» та інш.), окремі роботодавці не забезпечили виконання норми п.2.20 ГУ щодо забезпечення здійснення підвищення кваліфікації працівників не рідше ніж один раз на 5 років **(пп.2.19, 2.20 виконані частково).**

Профспілкова Сторона в складних умовах виконувала зобов'язання щодо просвіти з питань трудового законодавства **(п. 2.22).** Відповідна інформація оприлюднювалася у профспілкових, корпоративних та місцевих газетах, журналі «Ваше доверие», інформаційних бюлетенях, на сайтах ЦК та територіальних комітетів, стендах профспілкових організацій, де надаються консультації членам профспілки та розміщується інформаційний та роз'яснювальний матеріал.

Змінився формат звернень за консультаціями. В карантинних умовах все більше набирає обертів практика надання юридичних консультацій через сайти ЦК ПМГУ, територіальних організацій та профкомів первинних профспілкових організацій Профспілки.

Дещо змінилась і тематика звернень. У минулому півріччі вона переважно стосувалася, зокрема, питань оплати праці під час самоізоляції, простоїв, заробітної плати при дистанційній роботі, надання щорічних відпусток та відпусток без збереження заробітної плати та ін.

Статистика по підприємствах ГМК свідчить про значне збільшення у квітні та травні поточного року оплачуваних простоїв (2/3 тарифної ставки). Так, у березні кількість працівників, які знаходились у простої на підприємствах галузі, становила 2208, у квітні - 6345, а в травні – 5061. Також збільшилась у ці місяці кількість працівників, які працювали з неповним робочим тижнем (з 1660 до 2600 та 2220 відповідно). Ці показники значно зменшились у червні, коли було послаблено карантин.

Як і раніше, одним із головних завдань правових (громадських) інспекторів праці Профспілки були перевірки дотримання трудового законодавства. У порівнянні з аналогічним періодом 2019 року їх кількість з об'єктивних причин, пов'язаних, в першу чергу, з карантинними заходами та складнощами пересування, значно зменшилась – відповідно з 200 до 108 (п. 2.24).

Перевірки, проведені у минулому півріччі правовою інспекцією праці Профспілки, показали, що **мають місце порушення трудового законодавства** стосовно звільнення та переведення, робочого часу, часу відпочинку, оплати праці, змін істотних умов праці, гарантій і компенсацій та ін.

У минулому півріччі поточного року в порівнянні з аналогічним періодом 2019 року кількість виявлених порушень зменшилась у карантинних умовах з 790 до 354, а чисельність працівників, права яких порушено, - відповідно, з 7474 до 2555 чоловік.

Незважаючи на складні часи, Профспілка робила все можливе, щоб захистити працівників.

Після втручання Профспілки були поновлені на роботі дві працівниці ПАТ «Інтерпайп НТЗ», яких безпідставно звільнили.

Завдяки принциповій позиції Профспілки вдалося запобігти звільненню 2-х працівників ДП «Ілліч-Агро Донбас».

Дієвим є захист членів профспілки в комісіях з трудових спорів, особливо, якщо членом комісії є юрист профкому. Так, у ПАТ «МК «АЗОВСТАЛЬ» за звітний період з 22 звернень 13 задовільнені на користь працівників, 8 – на розгляді, 1 заява відкликана заявником.

Кількість наданих правовими інспекторами ПМГУ консультацій за минуле півріччя поточного року - 3997, з них членам Профспілки – 3628. Від імені профорганізацій та членів профспілки складено 92 процесуальні документи. Правові інспектори профспілки здійснювали в судах та інших органах представництво інтересів 6 працівників. На користь працівників винесено 56 судових рішень. За результатами перевірок роботодавцям направлено 113 подань про усунення виявлених порушень.

У звітному періоді напружена робота велася щодо відкликання антинародних та антипрофспілкових проектів законів, які надходять до Верховної Ради України. Правовими інспекторами готувалися інформаційні записки про можливі ризики прийняття законів в редакції проектів 2708, 2681, 2275 та ін., які значно погіршують права працівників та профспілок. Інформація доводилась до широкого загалу. Активна робота велася в соціальних мережах для підписання петиції проти проекту закону 2681. Були організовані звернення до Верховної Ради, Президента, Уряду про недопущення прийняття зазначених проектів.

Важливою допомогою в роботі та прийнятті рішень організаціями Профспілки є діяльність і рішення Постійної комісії ЦК ПМГУ з питань соціально-економічної роботи. У звітному періоді одними з головних напрямів діяльності комісії був розгляд:

- 23 січня 2020 року - питань «Про наступ на трудові та соціально-економічні права трудящих» і «Про основні проблеми колективно-договірного регулювання в умовах зміни чинного законодавства», в результаті чого були сформовані відповідні рекомендації для організацій Профспілки. Пленум ЦК ПМГУ, що відбувся 23.01.2020, затвердив ці рекомендації комісії і ухвалив направити їх первинним організаціям Профспілки для обов'язкового використання в роботі;

- 07 квітня 2020 року - питання, що стосується рекомендацій щодо редакції окремих норм розділів колективних договорів підприємств ГМК з урахуванням ймовірності подачі в парламент проекту нового трудового закону України замість відкликаною законопроекту 2708 від 28.12.2019.

У нинішніх умовах при неможливості точно передбачити строки та рівень зміни трудового законодавства стосовно соціальних нормативів прийдеться переглядати колективні договори, які бажано пролонговувати. Необхідно, щоб в них в обов'язковому порядку були закріплені:

- щорічний ріст заробітної плати,
- тариф працівника першого розряду (на рівні вище досягнутого),
- розміри ставок (окладів),
- міжпосадові, міжрозрядні співвідношення,
- існуючі доплати та надбавки,
- інші соціальні гарантії, передбачені, в тому числі, чинним законодавством.

Сторона власників не доводила до профспілкових комітетів інформацію щодо планів проведення на підприємстві реструктуризації, корпоратизації, санації. Не забезпечувалась також гласність і прозорість при здійсненні зазначених процедур. При провадженні справ про банкрутство (ДП «Дирекція КГЗКОР» (здійснюється санація), ПАТ «Дніпропетровський трубний завод» (порушено справу про банкрутство), ПрАТ «Завод напівпровідників» (визнано банкрутом, здійснюється ліквідація)) практично не враховувалися пропозиції профспілкової сторони щодо здійснення заходів, спрямованих на недопущення або пом'якшення негативних соціальних наслідків (**п. 2.26 не виконувався**).

Частково виконувалися зобов'язання за пунктами 2.27 – 2.28, зокрема, щодо інформування профспілкових комітетів про рішення, що прийняті наглядовими радами акціонерних товариств. У переважній більшості сторона власників також не сприяла участі профспілкових представників у засіданнях наглядових рад, незважаючи на те, що чинний Закон України «Про акціонерні товариства» таку можливість передбачає.

Профспілкова сторона виконувала свої зобов'язання за п.п. 2.31 – 2.32 ГУ.

«Угода про взаємодію і співпрацю» між Центральним комітетом Профспілки і Фондом державного майна України укладена на невизначений термін і залишається чинною, на цей час діючих договорів купівлі-продажу пакетів акцій підприємств ГМК, які перебувають на контролі ФДМУ, немає. У поточному році потреб у проведенні спільних засідань сторін Угоди у профспілкових комітетів не виникало.

У разі порушення справи про банкрутство підприємства профспілкова сторона сприяла поданню його працівниками, профспілковим комітетом заяв до суду щодо стягнення заборгованості із заробітної плати та профспілкових внесків, а також делегувала своїх представників для участі у зборах та комітеті кредиторів.

Особливу увагу сторони Угоди приділяли виконанню зобов'язань розділу III «Оплата і нормування праці».

У I півріччі 2020 року рівень середньої заробітної плати практично по всіх переділах ГМК України зріс у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року. При цьому більш значно, ніж середня зарплата, зросла на фоні зменшення чисельності працюючих продуктивність праці трудових колективів, зокрема, в металургії.

На підприємствах, які добувають металеві руди, середня зарплата склала 17461,1 грн. (112,9% проти аналогічного періоду минулого року),

- на підприємствах, які виробляють кокс, - 18766,6 грн. (113,2%),
 - на металургійних підприємствах (у цілому) – 15662,9 грн. (105,7%),
- у тому числі:

- у чорній металургії – 17527,4 грн. (106,6%),
- на трубних підприємствах – 12916,2 грн. (99,7%),
- у кольоровій металургії та виробництві дорогоцінних металів – 10423,8 грн.

(103,7%).

Найвищий рівень середньої зарплати за перше півріччя 2020 року досягнутий у ПАТ «Запоріжсталь» - 22212 грн, ПрАТ «Запоріжжкокс» - 22169 грн, ТОВ «Металургійний завод

«Дніпросталь» - 22080 грн, ТОВ «Запорізький ливарно-механічний завод» - 21447 грн та ПрАТ «Запоріжвогнетрив» - 20808 грн.

Інфляція з початку року склала 102%, до аналогічного періоду 2019 року – **102,4%**.

Виконується на більшості підприємств **норма п.3.2.1 ГУ** по тарифу 1 розряду (105% прожиткового мінімуму).

Не всі колективні договори містять зобов'язання щодо щорічного росту середньої заробітної плати відповідно **п.3.6 ГУ**, згідно якого він повинен бути не меншим ніж 18% на базі ефективності виробництва. Попри це темпи росту середньої заробітної плати за I півріччя 2020 року відносно аналогічного періоду 2019 року свідчать про те, що **на більшості підприємств цей рівень досягнутий**.

А втім, зниження рівня зарплати відносно аналогічного періоду 2019 року відбулося у ПАТ «Дніпропетровський завод прокатних валків», ТОВ «Дружківський вогнетривкий завод», ДП «Діпропром», ПАТ «Часівоярський вогнетривкий комбінат», ПрАТ «Стальканат-Силур», АТ «Марганецький ГЗК», ПрАТ «Дніпровський металургійний завод», ПрАТ «Сентравіс Продакшн Юкрейн», ТОВ «ВСМПО «Титан Україна» та ін.

За звітний період не вдалося скоротити заборгованість по заробітній платі, сума боргу станом на 1 липня 2020 року склала 121668,4 тис. грн. Це, зокрема, стосується ПАТ «Дніпропетровський трубний завод», ПАТ «Дніпрометробуд», ПАТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», ДП «Завод порошкової металургії» (м. Бровари), ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат», ТОВ «Харківський коксовий завод «Новомет» та ДП «УКРНТЦ «Енергосталь». У порівнянні з аналогічним періодом минулого року сума заборгованості збільшилися більше ніж на 90 млн грн.

П.3.18 виконується. Профспілка вживала заходів для усунення порушень з оплати праці. Зокрема, у цеху експлуатації УЗТ ПрАТ «ММК ІМ. ІЛЛІЧА» четверо вантажників, які вантажили гарячий агломерат, були позбавлені 50% премії за нібито неякісне чищення вагонів. Перевірка показала відсутність технічного браку, у зв'язку з чим розпорядження про позбавлення премії було відмінено.

Аналіз виконання **розділу IV «Робочий час та час відпочинку»** свідчить про те, що **пп.4.1 - 4.8 виконуються частково**.

За наявними в ЦР ПМГУ даними станом на 01.07.2020 чисельність працівників, які знаходились в оплачуваному простої, склала 2884 чоловіка (у січні 2020 року – 5 864 чол.). Найбільша кількість з них припадає на підприємства Дніпропетровського (1982 чол., з них - 1977 з оплатою у 2/3 тарифної ставки), Донецького (399 чол., з них 196 – з оплатою у 2/3, 203 – 100% тарифної ставки), Запорізького (484 чол., з них 291 – з оплатою у 2/3, 193 – 100% тарифної ставки) регіонів.

В режимі скороченого робочого часу працювали 1533 чоловіка (у січні 2020 року - 1246 чол.), з них у Дніпропетровському регіоні – 152, Криворізькому – 232, Запорізькому – 1029, Кіровоградському – 56, Донецькому – 67.

Спеціалістами Профспілки безпосередньо і через сайти надаються відповідні юридичні консультації. **П. 4.11 виконується.**

Аналіз виконання зобов'язань **розділу V «Охорона праці і здоров'я працівників»** свідчить про те, що за шість місяців поточного року на підприємствах галузі кількість нещасних випадків зі смертельним наслідком збільшилась з 10 в аналогічному періоді 2019 року до 11 у I півріччі 2020 року (+ 1 нещасних випадки чи на 10%).

Кількість групових нещасних випадків склала 4 проти 6 у I півріччі 2019 року.

За шість місяців 2020 року в порівнянні з аналогічним минулорічним періодом на підприємствах, в організаціях і установах ГМК України **рівень загального виробничого травматизму знижений - з 136 нещасних випадків до 111** (на 18,4%). При цьому кількість втрачених людино-днів зменшилась з 6543 до 5088 (на 22,2%).

ФПУ надані пропозиції та зауваження до існуючого «Порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві», затвердженого постановою КМУ від 17.04.2019 №337.

Спеціалістами Профспілки опрацьовані проекти наступних нормативних актів з питань охорони праці:

- проект наказу Мінекономіки **«Про затвердження Мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я на роботі в металургійній промисловості»**. У запропонованому проекті відсутні посилання на нормативно-правові акти та стандарти, які є важливі, але потребують оновлення та приведення у відповідність до чинних вимог. Такі зміни суттєво погіршать рівень безпеки та призведуть до збільшення кількості аварій та нещасних випадків на виробництві.

- проект постанови КМУ **«Методика проведення роботодавцем заходів з безпеки та гігієни праці на основі ризикоорієнтованого підходу»**. В цьому проекті відсутні єдині типові зразки документів, які потрібні при проведенні та під час контролю за проведенням оцінки ризиків на робочому місці, а також відсутні чіткі вимоги до строків їх складання, перегляду і зберігання.

- проект постанови КМУ **«Типове положення про систему управління безпекою праці та здоров'я працівників»**. Проект розроблено відповідно до невпровадженого у практику діяльності проекту Закону України **«Про безпеку праці та здоров'я працівників» (!)**. В проекті зроблена спроба викласти сучасні та нові напрямки розвитку промислової безпеки та охорони праці, при цьому не враховані існуючі умови стану безпеки праці підприємств галузі. Проект викладений мовою, яка є занадто складною для сприйняття навіть спеціалістами з охорони праці, не кажучи вже про працівників. Використані в проекті терміни можуть тлумачитись неоднозначно, в ньому відсутні зразки необхідних документів, що ускладнить роботу з його практичного застосування. Введення в дію Типового положення в запропонованій редакції призведе до втрати досягнень існуючої системи управління охороною праці на підприємствах. Сьогодні в галузі діє цілком зрозуміла чинна «Галузева (типова) система управління охороною праці для підприємств» (далі СУОП), затверджена наказом Міністерства промислової політики України від 17.02.2004 року №73, вимоги якої дозволяють чітко розподілити функції та задачі між відповідними підрозділами та службами підприємства.

Враховуючи необхідність доопрацювання запропонованих проектів нормативних актів з метою недопущення їх негативного впливу на стан безпеки та гігієни праці, ЦК ПМГУ направив до ФПУ відповідні листи із зауваженнями і пропозиціями, в яких запропонував фахове доопрацювання вищезазначених проектів.

П.5.4 виконаний частково. У колективні договори підприємств галузі включені зобов'язання щодо здійснення заходів з охорони праці, зміцнення здоров'я, профілактики загальної і професійної захворюваності, медичного обслуговування працівників, але їх фінансування проводиться не в повному обсязі.

На окремих підприємствах замість проведення детального аналізу нещасних випадків і планування на його основі витрат на заходи для запобігання нещасним випадкам кошти витрачають на виконання другорядних заходів, які не мають прямого впливу на зниження рівня виробничого травматизму або істотне поліпшення умов праці.

П.5.5 виконується частково. Більшість роботодавців реалізують норму пункту 5.5 Галузевої угоди, якою передбачене проведення атестації робочих місць.

П. 5.6 виконаний частково. На більшості підприємств галузі виконується норма ГУ щодо встановлення витрат на охорону праці в розмірі не менше 0,6% від суми реалізованої продукції. При цьому законодавчо встановлений дуже низький розмір обов'язкових витрат на охорону праці на рівні не менше 0,5 відсотка від фонду оплати праці за попередній рік є серйозною і, на жаль, досі невирішеною проблемою, відносно якої ЦК ПМГУ неодноразово у минулому порушував відповідні питання перед державними органами та депутатськими фракціями. З урахуванням високого рівня зношеності основних фондів на підприємствах ГМК України здійснення деякими з них такого замалого обсягу фінансування профілактичних заходів з охорони праці негативно впливає на стан охорони праці і рівень виробничого травматизму в галузі.

Неприпустимою також є норма проекту Закону України **«Про безпеку праці та здоров'я працівників»**, яка передбачає «фінансувати заходи щодо безпеки праці та

охорони здоров'я працівників у необхідних для цього обсягах», що дозволить роботодавцю робити таке фінансування на свій розсуд.

П.5.9 виконувався частково. Не на всіх підприємствах розроблені та запроваджені системи заохочення підрозділів і окремих працівників за плідну роботу в галузі охорони праці.

П.5.10 виконувався на більшості підприємств.

П.5.11 виконується частково. Проводиться періодичний медичний огляд працівників, а також щорічний медичний огляд працівників, що знаходяться на диспансерному обліку.

Пункти 5.12 - 5.16 на переважній більшості підприємств **виконуються.**

П.5.17 виконується частково. Не на всіх підприємствах надається інформація про витрати на охорону праці.

Пункти 5.18 - 5.19 на переважній більшості підприємств **виконуються.**

П.5.20 виконується частково У зв'язку з поширенням на території України коронавірусу COVID-19 фахівці з питань охорони праці Профспілки здійснюють громадський контроль за створенням на підприємствах здорових і безпечних умов праці, станом виробничого середовища і дотриманням вимог діючого законодавства з охорони праці **дистанційно або в обмеженому форматі.**

Представники профспілкових комітетів беруть участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві і розробці заходів щодо їх усунення **відповідно до пункту 5.21.**

Відповідно до пункту 5.22 проводиться навчання профспілкового активу з питань охорони праці, надаються консультації та безоплатна правова допомога працівникам та сім'ям постраждалих на виробництві.

Розділ VI «Соціальний захист і задоволення духовних потреб»

П.6.1 – виконується частково. Деякі підприємства не здійснюють (ТОВ «Електросталь-Курахове», «ТОВ «ЗТМК» та інш.) або здійснюють не в обсязі, визначеному нормою Угоди, виплату одноразової допомоги при виході на пенсію (ТОВ «Інтерпайп Ніко Тьюб», ПрАТ «Нікопольський ремонтний завод» та інш.).

П.6.3 виконується. На більшості підприємств і організацій Профспілки існують спортивні клуби, колективи фізичної культури, спортивні команди, що беруть участь у заводських, обласних і Робітничій спартакиадах.

У звітному півріччі цього року за карантинних обмежень не було проведено заплановану ХХХ Всеукраїнську Робітничу спартакиаду ПМГУ.

П.6.19 не виконувався. У зв'язку з недостатнім рівнем доходів переважної більшості працівників ГМК та відсутністю фактичного впровадження в державі пенсійної реформи (в першу чергу, законодавчих актів, необхідних для запровадження 2-го накопичувального рівня пенсійної системи та обов'язкового страхування) у I півріччі профспілкова сторона тимчасово не здійснювала інформаційну роботу щодо запровадження недержавного пенсійного забезпечення і залучення працівників і роботодавців до участі у «Гірничо-металургійному професійному пенсійному фонді».

Розділ VII «Робота з молоддю»

П.7.1 виконується частково. На низці підприємств не надається або надається інколи фінансова допомога молодим подружжям, що вперше взяли шлюб, молодим працівникам при поверненні на підприємство після закінчення строкової служби у лавах Збройних сил України. Це, зокрема, пов'язано і з тим, що в деяких колективних договорах така норма не передбачена або передбачена не в обсязі норми Угоди (зокрема, у ТОВ «Метінвест-Криворізький ремонтно-механічний завод», ТОВ «ЗТМК», ПрАТ «Дніпрометиз», ПАТ «Інтерпайп НТЗ», ТОВ «ДМЗ «Комінмет» та інш.).

Пункти 7.6 та 7.7 виконуються. Кількість молоді в трудових колективах становить майже 74 тис. або 26,4% від загальної кількості членів ПМГУ на підприємствах галузі.

У всіх профкомах профактив займається роботою з молоддю. При профкомах обрані молодіжні комісії. Молодь представлена у виборних органах Профспілки.

ЦР ПМГУ, територіальні ради Профспілки та профкоми первинних профспілкових організацій Профспілки проводять зустрічі та семінари з молодими профактивістами. В обставинах карантину ці зустрічі і семінари, а також засідання Молодіжної ради ПМГУ проводяться в режимі онлайн.

Пункти 7.12 та 7.13 виконуються. Для молодих фахівців на підприємствах діють спеціалізовані програми, зокрема, «Молодь Південного ГЗК», «Школа-ВУЗ/ПТУЗ-КЗРК» і т.п.

Розділ VIII «Гарантії діяльності і дотримання прав професійної спілки»

П.8.4 і 8.5 виконуються. Членські профспілкові внески майже всіма роботодавцями своєчасно утримуються і перераховуються профкомам. Заборгованість із профспілкових внесків з виданої зарплати мали, зокрема, ПАТ «Дніпропетровський трубний завод», ДП «УКРНТЦ «Енергосталь», ТОВ «Промремонт» та інш.

П.8.6 виконується частково. Загальна сума коштів, що перераховані профспілковим комітетам на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу у минулому півріччі 2020 року, - 131 617,5 тис. грн, що на 116 559,7 тис. грн. (**на 47%**) менше, ніж у аналогічному періоді 2019 року.

Не всі роботодавці здійснюють відрахування коштів профкомам на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу у розмірі 0,5% від фонду оплати праці підприємства (це було і раніше), але, порівняно з I півріччям попереднього року, в обставинах карантину рівень відрахувань значно знизився; колективними договорами деяких підприємств розмір зазначених відрахувань встановлений нижче за норму, передбачену Угодою (ПАТ «ДЗПВ», Філія «Вільногірський ГЗК» ДП «Об'єднана гірничо - хімічна компанія», ПАТ «Дніпрометиз» та ін.).

Розділ IX «Соціальне партнерство»

П.9.5 – виконується. Профспілка взаємодіяла із Стороною власників з питань нагородження представників роботодавців та профспілкового активу до професійних свят та знаменних дат.

П.9.8 – виконується. Для надання практичної допомоги організаціям Профспілки у вирішенні проблем організації і ведення соціального діалогу з роботодавцями в минулому півріччі проводилося навчання профспілкових кадрів і активу з економічних питань діяльності підприємств ГМК (Програма «Школа економічних знань» продовжилася у територіальних організаціях Профспілки). Зокрема, Криворізький міськком і ЦР ПМГУ спільно провели навчальний семінар для профспілкового активу підприємств Криворізького регіону щодо основ економіки підприємства та аргументації у колективних переговорах. Фахівці ЦР ПМГУ і територіальних організацій протягом звітного періоду надавали первинним організаціям Профспілки рекомендації з порушених ними питань щодо взаємодії з роботодавцями в процесі колективного переговорного процесу.

Секретаріат ЦР ПМГУ